



هویت شهرها را انسان‌های فرهیخته می‌سازند، نه بناها

آیین تجلیل از حسن اسودی، از پیشکسوتان حوزه سندشناسی و پژوهشگر تاریخ آذربایجان، با حضور نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، رئیس مرکز اسناد منطقه شمال غرب کشور، جمعی از پژوهشگران، فعالان فرهنگی و علاقه‌مندان تاریخ در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد؛ آیینی که در آن سخنرانان با مرور سال‌ها تلاش این پژوهشگر، از نقش او در حفظ اسناد تاریخی و تقویت حافظه تاریخی منطقه شمال غرب کشور سخن گفتند.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، مسعود بناپیان، نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، در این مراسم ضمن تشریح اقدامات صورت گرفته در حوزه اسناد و تاریخ این اتاق، اظهار کرد: پیش از این دوره، اتاق بازرگانی فاقد یک سامانه منسجم برای آرشیوهای قبلی خود بود. اما در دوره اخیر، برای اولین بار در تاریخ اتاق بازرگانی تبریز، مرکز اسناد و کتابخانه از ساختار حقوقی مستقلی برخوردار شده و اقدامات لازم در خصوص راه اندازی کتابخانه نیز در حال انجام است.

وی افزود: ما به دنبال هویت بخشی مستند به شهر تبریز هستیم تا بتوانیم بر اساس آن، از جایگاه و حیثیت تبریز دفاع کنیم. در این راستا، دو پروژه مهم را آغاز کردیم: اول، تدوین تاریخ اتاق بازرگانی تبریز به عنوان سندی مستند که نشان می‌دهد این اتاق با 166 سال قدمت، قدیمی ترین اتاق بازرگانی ایران است. دوم، با وجود مشکلات متعدد در حوزه صنعت و تجارت، پروژه ساماندهی و فهرست بندی اسناد اعضای اتاق بازرگانی و کتابخانه با قدمت 70 سال را به سرانجام رساندیم تا بستری فراهم شود که بتوان به موضوعاتی از این دست، استناد کرد.

بناپیان با اشاره به اقدامات صورت گرفته در این زمینه گفت: برای اولین بار در تاریخ اتاق تبریز، طی 3 سال گذشته، دیجیتال سازی اسناد اتاق انجام گرفته است. همچنین، کتابخانه تخصصی با 2450 عنوان کتاب و 860 عنوان نشریه فهرست بندی شده است. علاوه بر این، کتاب اتاق بازرگانی تبریز برای اولین بار تألیف و منتشر شد تا هویت و جایگاه تبریز در ایران، اصالت مکتب تبریز و اهمیت آن را تبیین کند.

وی از زحمات استاد حسن اسودی قدردانی کرد و گفت: از وی به دلیل همکاری در مسیر راه اندازی اولین آرشیو تاریخ اقتصاد تبریز را آغاز کردند. این کتاب مرجعی ارزشمند خواهد بود و به خاطر این پیشگامی و تلاش در حفظ و ارائه اسناد تاریخی شمال غرب، قردان این شخص بزرگ هستیم.

پژوهشگران تاریخ، سال‌ها از دانش و تجربیات استاد اسودی بهره برده اند

مسعود بزرگ جلالی، رئیس مرکز اسناد منطقه شمال غرب کشور، در ادامه گفت: سرمایه اجتماعی و علمی استاد اسودی مایه افتخار منطقه و کشور است. سال‌هاست که پژوهشگران و محققان برای مطالعه و بهره‌گیری از اسناد تاریخی، به دانش عمیق و تجربیات ارزشمند ایشان مراجعه می‌کنند. جلالی در ادامه به ریشه‌های تاریخی تبریز اشاره کرد و افزود: حکمرانی در تبریز در طول تاریخ همواره بر پایه اخلاق، هم در حوزه‌های تجاری و هم در عرصه‌های فرهنگی، شکل گرفته است. استاد اسودی یکی از برجسته‌ترین چهره‌هایی است که با روحیه علمی والا و اخلاق حرفه‌ای مثال زدنی خود، به توسعه دانش تاریخی منطقه کمک شایانی کرده و الگویی برای نسل‌های آینده محسوب می‌شود.

لزوم ترویج شایسته سالاری

سیدکاظم زعفرانچی لر، عضو شورای اسلامی شهر تبریز، در این مراسم گفت: بزرگی نام تبریز تنها به دلیل وجود اماکن تاریخی آن نیست، بلکه قطعاً مرهون حضور مفاخری چون آقای اسودی است. بنده خود کتابی با عنوان «دایره‌المعارف مفاخر تبریز» گردآوری کرده‌ام و واقعاً تبریز سرشار از چنین مفاخری است. خدا را شکر می‌کنیم که در شهری نفس می‌کشیم که پر از مفاخر است.

وی افزود: برگزاری چنین مراسم تقدیر و تجلیلی، الگوسازی موثری در سطح شهر است. نکته مهم دیگر، ترویج شایسته سالاری است. معرفی شخصیت‌هایی چون آقای اسودی برای جوانان، الگوی بسیار خوبی خواهد بود. ما از حضور ایشان در این مراسم بسیار خرسندیم.

اسودی، در حوزه اسناد، اولین‌ها را به ارمغان آورده است

ایوب نیکنام لاله، پژوهشگر تاریخ تبریز، با اشاره به جایگاه بی‌بدیل حسن اسودی در حوزه اسناد تاریخی، گفت: در خصوص اسناد تاریخی، هر پیشگامی و نوآوری که در منطقه شمال غرب کشور رخ داده، حاصل تلاش‌های اسودی بوده است. در واقع، وی در حوزه اسناد، اولین‌ها را به ارمغان آورده است و در این زمینه، بالاتر از او را نمی‌شناسم.

وی افزود: حتی در جمع آوری تاریخ فوتبال استان که فرایندی 20 ساله را به خود اختصاص داد، و همچنین در بررسی تاریخچه کبریت سازی تبریز، ما با اتکا به اسناد تاریخی که توسط وی، معرفی یا جمع آوری شده بود، توانستیم به تجار و فعالان این بخش‌ها مراجعه کرده و اطلاعات دقیقی به دست آوریم.

نیکنام لاله در ادامه به سوابق تحصیلی و علاقه استاد اسودی اشاره کرد: جالب است بدانید که او ابتدا در رشته داروسازی تحصیل می‌کرد، اما به دلیل عشق و علاقه وافر به تاریخ، مسیر خود را تغییر داده و به این حوزه روی آورد. بزرگان و استادانی چون وی، برای ما و منطقه آذربایجان، نعمتی بی‌بدیل هستند.

وی بر اهمیت تجلیل از مفاخر تأکید کرد: بسیار خرسندیم که فرصتی فراهم شده تا از چنین بزرگان و چهره‌های تأثیرگذاری تا زمانی که در قید حیات هستند، تجلیل به عمل آید. این قدردانی‌ها، انگیزه را برای ادامه راه و حفظ میراث‌گران بهای فرهنگی و تاریخی دوجندان می‌کند.

اسناد ملی بنیان حفظ تاریخ تبریز است

حسن علیزاده پروین، پژوهشگر تاریخ شفاهی آذربایجان، با اشاره به ارتباط نزدیک خود با حسن اسودی اظهار کرد: استاد اسودی هم محله‌ای عزیز بنده در محله سرخاب تبریز است. محله سرخاب یکی از قدیمی‌ترین و اصیل‌ترین محلات تبریز به شمار می‌رود که از لحاظ پتانسیل‌های مردم‌شناسی و جغرافیایی، اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد. بازارچه‌ها،

قرائت خانه ها، فئات های تاریخی مانند فئات شاه چراغی، مساجد، مدارس و شخصیت های برجسته ای که در این محله ظهور کرده اند، همگی گواه این اهمیت هستند. وی افزود: بنده در کتاب خود با عنوان تمدن ها و مدنیت ها به این موضوع پرداخته ام که چگونه یک محله با گذشت زمان و با وجود تغییرات، هویت خود را حفظ می کند. مقبره الشعرا تبریز و ربع رشیدی، اسناد و مدارک قطعی بر این مدعا هستند که نشان دهنده عمق تاریخی و فرهنگی این منطقه است. عزیزانه پروین بر ضرورت حفظ و مستندسازی تاریخ تأکید کرد: آرشو ملی اسناد باید همواره در دسترس باشد، چرا که بنیاد حفظ و ضبط تاریخ است. افرادی که سینه هایشان از تاریخ، دردها و هویت تبریز لبریز است، باید مورد حمایت قرار گیرند. وی بیان کرد: اسودی با تلاش های خود، اسناد ملی را مردمی کرده و دسترسی به آن ها را برای عموم آسان ساخته است.

نسل جدید ارزش اسناد تاریخی را به درستی نمی شناسد

رضا سربانی اقدم، مجموعه دار اسناد تاریخی، با تأکید بر جایگاه ویژه تبریز در حوزه فرهنگ و اسناد، اظهار کرد: تبریز همواره از لحاظ جایگاه فرهنگی و اسنادی، موقعیتی ممتاز داشته است. بزرگان بسیاری در طول تاریخ این شهر ظهور کرده اند و ایل های متعددی در این دیار به دادوستد و فعالیت های تجاری مشغول بوده اند. وی افزود: اولین اتاق تجارت ایران نیز در تبریز بنا شده است. این شهر آغازگر بسیاری از تجارت ها و فعالیت های اقتصادی بوده و اسناد تاریخی فراوانی که از آن دوران جمع آوری شده اند، گواه اتفاقات مهم و دستاوردهای گذشته تبریز هستند.

سربانی اقدم بر ضرورت آگاهی بخشی عمومی در خصوص اهمیت اسناد تاریخی تأکید کرد: ما باید به مردم آگاهی و اطلاعات لازم را بدهیم تا ارزش و اهمیت اسناد قدیمی را درک کنند. اگر سندی تاریخی در اختیار دارند، آن را حفظ کرده و به سازمان ثبت اسناد ملی تحویل دهند یا حداقل یک کپی از آن را در اختیار این سازمان قرار دهند. متأسفانه، نسل جدید از این موضوع آگاهی کافی ندارد. گاهی اوقات وقتی سندی ارزشمند به دست ما می رسد و ما از اهمیت آن مطلع هستیم، افراد می گویند که از قدمت و ارزش آن بی اطلاع بوده اند و حتی بخش زیادی از آن را دور ریخته اند. این نشان می دهد که قدر و ارزش این گنجینه های تاریخی به درستی درک نشده است. وی به خلأ موجود در این زمینه اشاره کرد: جای یک موزه تخصصی اسناد در تبریز به شدت خالی است و سزاوار است که چنین مکانی با هدف حفظ و نمایش این میراث گران بها تأسیس شود.

باید بزرگان را در زمان حیاتشان تکریم کنیم

ابراهیم شامخی، فعال فرهنگی و اجتماعی، با اشاره به اهمیت برگزاری مراسم تقدیر در زمان حیات افراد، اظهار کرد: چقدر نیکوست که چنین مراسم هایی برگزار می شود و ما تا زمانی که بزرگان و پیشکسوتان در قید حیات هستند، از آن ها قدردانی و تجلیل می کنیم. چرا که پس از درگذشت یک فرد، تجلیل از او دیگر فایده ای نخواهد داشت. پس چه بهتر که تا زمانی که خود فرد حضور دارد، از او تقدیر به عمل آید تا شاهد قدردانی ها باشد، به خود بیالده و بداند که افرادی هستند که برای زحمات و تلاش هایش ارزش قائلند. وی همچنین بر حفظ اسناد و اماکن ملی و تاریخی تأکید کرد و افزود: بنده بارها تلاش کردم تا از تخریب مدرسه طالقانی جلوگیری کنم و اجازه ندهم این بنای ارزشمند از بین برود، اما متأسفانه، برخی افراد از ارزش این گونه اماکن و اسناد غافل هستند و قدر آن ها را نمی دانند.

کارهای ماندگار فقط با عشق به سرانجام می رسند

غلامعلی حاجی لو، بنیان گذار موزه دانشگاه علوم پزشکی تبریز، نیز در ادامه افزود: بسیاری از کارها وجود دارد که با هیچ حکم، پول یا نیروی انسانی به تنهایی قابل انجام نیست؛ انجام این گونه امور نیازمند عشق به کار است، چرا که تنها با علاقه و دلسوزی می توان آن ها را به سرانجام رساند. وی ادامه داد: اسودی عاشق کار، رشته تخصصی خود و شهرش است. او دلبستگی عمیقی به تبریز دارد و از جمله افرادی است که در طول تاریخ، این شهر بزرگان بسیاری را در خود دیده است.

حاجی لو با تأکید بر نقش انسان ها در هویت بخشی به شهرها اظهار کرد: این انسان ها هستند که به گذشته یک شهر هویت می بخشند، نه اشیای بی جان و بناهای آن. آقای اسودی فردی مهربان، خوش نیت و خوش برخورد است و با تمامی مراجعه کنندگان خود با رویی گشاده رفتار می کند.

مینو امیرقاسمی، استاد بازنشسته دانشگاه تبریز نیز افزود: بنده از دیرباز به نگهداری اسناد قدیمی علاقه مند بوده ام و تمامی اسنادی را که ارزشمند می دانستم، به سازمان اسناد ملی اهدا کردم تا به پژوهشگران کمک کند. آقای اسودی مردی شریف است؛ فردی که تمامی اقداماتش آموزنده و تأثیرگذار بوده است.

بی توجهی به اسناد ملی و افت مطالعه، تهدیدی برای حافظه تاریخی کشور است

در پایان این نشست، حسن اسودی با اشاره به دغدغه های نویسندگان و تاریخ دانان گفت: یکی از دغدغه های اساسی من، که باور دارم دغدغه مشترک تمامی نویسندگان و تاریخ دانان است، عدم شناخت کافی عموم مردم از سازمان اسناد ملی است. اگرچه اسناد ملی آرشو و نگهداری می شوند که بسیار ارزشمند است، اما اطلاع رسانی و معرفی این سازمان به جامعه باید تقویت شود.

وی با اشاره به اهمیت تاریخی اسناد افزود: بسیاری از بررسی های تاریخی ما به دوران قاجار بازمی گردد. این دوران، به ویژه، شاهد تولید حجم قابل توجهی از اسناد رسمی بود که اکنون گنجینه ای برای ما محسوب می شوند. بالای ۹۰ درصد از اسنادی که به سازمان اسناد ملی راه می یابند، از ادارات دولتی و رسمی هستند و از امنیت و کیفیت بالایی برخوردارند. با این حال، حدود ۵ تا ۱۰ درصد اسناد ارزشمند همچنان در دست مردم قرار دارند که نیازمند توجه ویژه و تشویق مالکان به حفظ و انتقال آن ها به سازمان های مربوطه است.

اسودی در ادامه به اهمیت اسناد در شناخت شهر اشاره کرد و گفت: برخی اسناد و نقشه ها از اهمیت فوق العاده ای در درک و شناخت تاریخ و هویت شهر برخوردارند. متأسفانه، امروزه شاهد غلبه استفاده از تلفن همراه در میان کودکان، نوجوانان و جوانان هستیم که این امر به کاهش سرانه مطالعه در کشور منجر شده است. مقایسه سرانه مطالعه دو ساعت در ژاپن با تنها دو دقیقه در ایران، نشان دهنده عمق این چالش است. لازم است توجه بیشتری به این مسائل حیاتی مبذول داریم.